

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ/ ΘΕΩΡΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΓΡΑΠΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ : ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΝΔΟΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Χρυσοχού Ιωάννης Ζετής φοιτητής MSc Κλασικής
Ομοιοπαθητικής Πανεπιστημίου Αιγαίου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Προσπαθήσουμε μέσα από την τρέχουσα βιβλιογραφική ανασκόπηση και την πειραματική διερεύνηση να δια φωτίσουμε τις πολλαπλές διαδικασίες διαχείρισης ενδοπροσωπικών συγκρούσεων, δηλαδή των μηχανισμών που ενεργοποιεί ο άνθρωπος οργανισμός όταν έρχεται σε αντιπαράθεση με τον ίδιο του τον εαυτό. Για το σκοπό αυτό αναφερθήκαμε σε τέσσερα άρθρα σχετικά με το θέμα και στη συνέχεια παρουσιάσαμε την πειραματική προσέγγιση (ημιδομημένη συνέντευξη) που εφαρμόσαμε σε τρεις συνεντευξιζόμενους. Στο τέλος παραθέσαμε τα συμπεράσματα και τους προβληματισμούς μας από το όλο εγχείρημα. Όπως ήταν αναμενόμενο, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι άνθρωποι παρουσιάζουμε μεγάλη ποικιλία όσων αφορά τα αίτια, τη συμπεριφορά-επίπτωση (θετική ή αρνητική) και τις λύσεις στη διαμάχη που λαμβάνει χώρα εντός του εαυτού μας. Δυστυχώς το δείγμα μας ήταν πολύ μικρό σε απόλυτο αριθμό, μόνο τέσσερις συνεντεύξεις, καθώς και το φάσμα από ηθικής πλευράς ήταν περιορισμένο, μιας και όλοι οι συνεντευξιζόμενοι ανήκουν στην κατηγορία των επανομαζόμενων συντηρητικών ανθρώπων. Άρα δεν μπορούμε να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπεράσματα, διότι η στατιστική μας επιβάλλει μεγάλο απόλυτο αριθμό συμμετεχόντων, αλλά ο προβληματισμός μας πάντα αποτελεί τροφή για έρευνα και περαιτέρω σκέψη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ:

Προσπαθήσαμε μέσω του διαδικτύου να βρούμε τρέχουσα βιβλιογραφία από άρθρα αξιόπιστων συγγραφέων σε έγκυρα περιοδικά, αλλά το μεγαλύτερο ποσοστό των επιστημονικών εγκεφάλων σχετικά με τις συγκρούσεις είχε αναλωθεί στο πεδίο των διαπροσωπικών συγκρούσεων. Χάρης όμως στην αποτελεσματική καθοδήγηση της καθηγήτριάς μας στην κοινωνιολογία, Κα Σίμωση, καταλήξαμε στα παρακάτω κείμενα:

- Graham, J., Argyle, M. & Furnham, A. (1980). The goal structure of situations, *European Journal of Social Psychology*, Vol.10 Issue 4, pp.345-66.
- R. Sims (2000). The influence of organizational expectations on ethical decision making conflict, *Journal of Business Ethics*, Vol.23, pp.219-28.
- Moldoveanu, M. & Stevenson, H. (2001). The self as a problem: The intra-personal co-ordination of conflicting desires, *Journal of Socio-Economics*, Vol.30, pp.295-330.
- Lauterbach, W. & Newman, C. (1999). Computerized intrapersonal conflict assessment in cognitive therapy, *Clinical Psychology and Psychotherapy Journal*, Vol.6, pp.357-74.

Κύρια βοήθεια για ανάλυση των εσωτερικών μηχανισμών επίλυσης ενδοπροσωπικών συγκρούσεων αποτέλεσε το άρθρο των Moldoveanu M. και Stevenson H.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ- ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ:

Προσπαθήσαμε να ρίξουμε φως στις διαδικασίες που ενεργοποιούνται στην πιο περίεργη ίσως περίπτωση σύγκρουσης του ανθρώπινου οργανισμού, όταν έρχεται σε αντιπαράθεση με τον ίδιο του τον εαυτό. Τα ερωτήματά μας είχαν να κάνουν με ποιούς μηχανισμούς αμύνεται ο οργανισμός έναντι της ίδιας του της λογικής, ποιές επιπτώσεις έχει- θετικές και αρνητικές- και ποιές λύσεις βρίσκει. Περισσότερες λεπτομέρειες αναφέρουμε στα κεφάλαια των ευρημάτων της εμπειρικής έρευνας (στο υποκεφάλαιο κύριες θεματικές ενότητες) και στο κεφάλαιο των συμπερασμάτων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ:

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ:

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήσαμε ημιδομημένη συνέντευξη για να αποσπάσουμε πληροφορίες από τους συμμετέχοντες. Με άλλα λόγια, αφού προηγήθηκε αναλυτική πληροφόρηση των συνεντευξιαζόμενων σχετικά με τον τρόπο συνέντευξης, τους ζητήσαμε να σκεφτούν εάν έχουν ενδοπροσωπικές συγκρούσεις, χωρίς να τους δώσουμε παραδείγματα ή να τους καθοδηγήσουμε με οποιοδήποτε τρόπο και ορίσαμε για αργότερα τη συνέντευξη, ώστε το όλο ζήτημα να έχει ωριμάσει μέσα τους. Επιλέξαμε τρία άτομα με τα οποία να μην έχουμε διαπροσωπική σχέση, ώστε η παρουσία μας κατά τη συνέντευξη να μην επηρεάσει τα λεγόμενά τους. Για να ρέει η συζήτηση πιο εύκολα, διαλέξαμε τρία άτομα που από την εμπειρία μας ως γιατροί είχαμε διαπιστώσει ότι μιλούν πολύ χωρίς ιδιαίτερη παρακίνηση από το συνομιλητή/ ακροατή τους.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ:

Δημογραφικά στοιχεία:

Αριθμός συμμετεχόντων: 3 άτομα.

Ηλικιακό εύρος: 22 έως 71 ετών.

Μέσος όρος ηλικίας: 42,7 έτη.

Φύλο: 2 γυναίκες και 1 άντρας.

Επαγγελματική κατάσταση: μία φοιτήτρια, ένας ελεύθερος επαγγελματίας και μία συνταξιούχος.

Εκπαιδευτικό επίπεδο: μία απόφοιτος δημοτικού, ένας απόφοιτος ανώτερης εκπαίδευσης και μία φοιτήτρια ανώτατης εκπαίδευσης.

Οικογενειακή κατάσταση: μία έγγαμη (παντρεμένη) και δύο άγαμοι (ελεύθεροι).

Φυλογενετικά χαρακτηριστικά: ανήκουν στην Καυκάσια φυλή και οι 3.

Χώρα προέλευσης: Ελλάδα και οι 3.

Χώρα διαμονής: Ελλάδα και οι 3.

Οικονομική κατάσταση: χαμηλό (έως 1000€ ανά μήνα) οικονομικό εισόδημα και οι 3.

Τόπος διαμονής: Αστικού τύπου τόπος η μία (πόλη, πάνω από 30.000 κάτοικοι) και αγροτικού τύπου τόπος οι άλλοι 2(χωριό, κάτω από 2.000 κάτοικοι).

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ:

Η ανάλυση έγινε με βάση το «λόγο του αντικειμένου» (discourse/ content analysis) σύμφωνα με τον

Στη συνέχεια προσπαθήσαμε να κατατάξουμε τα αποτελέσματα της εμπειρικής μας έρευνας και καταλήξαμε στις παρακάτω θεματικές ενότητες, σύμφωνα και με τους Moldoveanu και Stevenson (Moldoveanu & Stevenson, 2001:30).

ΚΥΡΙΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ:

i. **Αίτια.** Προέκυψαν οι παρακάτω αιτιολογικοί παράγοντες:

- Αντίθεση ηθικών αρχών με ενδογενείς παρορμήσεις π.χ. **Σ1**«αισθάνομαι ότι δεν θα κάνω το σωστό, παρόλο που το σώμα μου θέλει να προχωρήσω με το φίλο μου» **Σ2**«οι χριστιανικές μου αρχές για αγαμία και παρθενία τουλάχιστον μέχρι το γάμο, με συγκρατούν και δεν ενδίδω στις προτάσεις μιας κοπέλας μεγαλύτερης μου... μια φορά δε συγκρατήθηκα και της έβαλα χέρι, αλλά ως εκεί, δεν ξαναέκανα τίποτα μαζί της»
- Αντίθεση κανόνων ανταπόδοσης αγάπης π.χ. **Σ1**«οι γονείς μου με αγαπούν, αλλά με θέλουν αγνή μέχρι το γάμο. Από

την άλλη θέλω να μη χάσω την αγάπη του αγοριού μου...
κάνει υπομονή, αλλά ως τότε;»

Σ3 « ο πατέρας μου ήταν κατάκοιτος για δέκα χρόνια και τον φρόντιζα εγώ. Ήμουν το μεγαλύτερο παιδί. Οι υπόλοιποι δεν είχαν το κουράγιο να του κάνουν τις ενέσεις. Εγώ κι η μάνα μου τον αλλάζαμε.» «Ήθελα να τον παντρευτώ.» «Στο τέλος πήρα την απόφαση να μείνω δίπλα στον πατέρα μου.»

- Αντιπαράθεση βραχυχρόνιας με μακροπρόθεσμη απόδοση π.χ. **Σ2** « σκέφτομαι που και που να τα φτιάξω με μια κοπέλα... χαλαρών ηθών... θα περάσουμε και οι δυο καλά, το έχω ανάγκη... όχι μόνο για το σεξ, δεν θα την έβλεπα μόνο ως κομμάτι κρέατος, θα της έδινα και αγάπη και θα ήθελα να μου έδινε και αυτή, αλλά δεν το έκανα ποτέ... ο κύριος λόγος που νομίζω ότι δεν το έκανα ακόμη είναι ότι σε περίπτωση που τα έχω φτιάξει με μια τέτοια κοπέλα και έρθει η ευκαιρία να τα φτιάξω με μια κοπέλα που εξ αρχής θα τη δω σοβαρά- εάν με πιστεύετε γιατρέ ότι αυτό γίνεται... θα καταλάβει η «καλή περίπτωση» ότι τα έχω με άλλη και θα τη χάσω. Γι' αυτό το μεγαλύτερο διάστημα είμαι μόνος μου.»
- Αναβολή έως ακύρωση πράξης, ειδικά εάν αυτή είναι εποικοδομητική ή αναζωογονητική ή λυτρωτική π.χ.
Σ3 « ήθελα να βρω τον αδερφό μου και να τα βρούμε. Προσπάθησα πολλές φορές να του εξηγήσω ότι αυτός έχει κάνει λάθος, κυρίως αυτή που παντρεύτηκε.» « Όταν αρρώστησε πήγα στο νοσοκομείο πολλές φορές... με την ελπίδα να ξυπνήσει και να του πω : « είδες πώς σε κατάντησε; Σ'το είχα πει. Αυτή η γυναίκα σε καταστρέφει. Έλα να τα ξαναβρούμε.» και πάνω που πήρε τα πάνω του και βγήκε απ'την μονάδα και πήγε στην παθολογική... πέθανε! Δεν έπρεπε να γίνει έτσι. Δεν ήταν η σειρά του. Εγώ έπρεπε να φύγω. Μου έμεινε μεγάλο κρίμα που δεν του ξαναμίλησα, που δεν κατάφερα να τα βρούμε.»
Σ2 « Ήθελα μια καλή κοπέλα. Μου σύστησε ο πνευματικός μου κάποια, αλλά εκείνο το διάστημα έτρεχα με τη δουλειά και τα δάνεια. Δεν είχα το μυαλό μου στο γάμο. Κι έτσι δεν τη συνάντησα, παρόλο που την είχα δει δυο- τρεις φορές στο μοναστήρι» «Το πήρα κατάκαρδα. Για ένα χρόνο και κάτι δεν ήθελα να μου μιλήσουν για γυναίκα... για σοβαρά. Για γάμο εννοώ. Θεωρούσα όλες τις άλλες γυναίκες ... παστρικές. Καταλαβαίνετε. Άργησα να την ξεπεράσω. Την είδα τελευταία, μετά από έξι χρόνια από εκείνη τη στιγμή και στεναχωρήθηκα λίγο. Έμαθα ότι παντρεύτηκε εκείνο το

παιδί... είπα κάτι τυπικό και έφυγα. Ποτέ δεν την ξεπέρασα.»

ii) **Συμπεριφορές.** Γενικά σε όλες τις περιπτώσεις διαπιστώσαμε αλλαγή συμπεριφοράς, κατά τη διάρκεια της ενδοπροσωπικής σύγκρουσης, αλλά και μετά τη λύση της κρίσης. Σχεδόν σε όλες τις καταστάσεις οι άνθρωποι όταν βρέθηκαν σε σύγκρουση με τον ίδιο τους τον εαυτό εκδήλωσαν **αρνητική** συμπεριφορά με διάφορες μορφές, όπως:

- Εσωστρέφεια π.χ. Σ2 «Μετά κλείστηκα στον εαυτό μου. Προσπάθησα να μην την ξαναπετύχω.»
Σ3 «δεν ήθελα να βγω απ' το σπίτι το πρώτο διάστημα. Μόνο στα χτήματα πήγαινα και στην εκκλησία.»
- Αρνητισμός π.χ. Σ2 «Το πήρα κατάκαρδα. Για ένα χρόνο και κάτι δεν ήθελα να μου μιλήσουν για γυναίκα... για σοβαρά. Για γάμο εννοώ. Άργησα να την ξεπεράσω.»
- Εκδίκηση π.χ. Σ3 «Καλά έκανα και τη ξεμάλλιασα!»
- Χυδαιολογία π.χ. Σ3 «Αχ τη πουτά...»
Σ2 «Θεωρούσα όλες τις άλλες γυναίκες ... παστρικές. Καταλαβαίνετε.»
Σ1 «του την έπεσε δειλά- δειλά η Αγγελά, η... εννοείται φίλη μου, το φίδι... το τσουλάκι...»
- Αναβλητικότητα π.χ. Σ1 «Όσο για τον Άρη, ακόμη δεν έχω καταλήξει.»
- Αυτοϋποτίμηση π.χ. Σ1 «Κι εγώ το χαϊβάνι δεν είχα πάρει μυρωδιά.»
- Παρόρμηση π.χ. Σ1 «Τον ακολούθησα και σπίτι του.»
«Τελικά μια απ' τις πολλές φορές που πέρασα απ' το σπίτι του μόνο και μόνο για να τον δω.. δεν ξέρω αν θα είχα το κουράγιο να του μιλήσω»

iii) **Εκδηλώσεις σε σωματικό και διανοητικό επίπεδο.**

Εκδηλώσεις σε σωματικό επίπεδο:

- Δερματικές νόσοι π.χ. Σ2 «Για πρώτη φορά έβγαλα ψωρίαση, πίσω απ' το αριστερό μου αυτί.»
- Ορμονολογικές διαταραχές π.χ. Σ1 «κι έχει... μμμ... ο κύκλος αλλάζει, μόνο τους μήνες που σκέφτομαι τί να κάνω με το αγόρι μου»
- Νευρολογικές καταστάσεις π.χ. Σ1 «Τότε είχα πολλούς πονοκεφάλους.» Σ3 «Αισθάνθηκα σα να πάει το κεφάλι μου να σπάσει.»
- Γαστρεντερικές διαταραχές π.χ. Σ3 «Είχα που είχα πρόβλημα με το έντερό μου... από τότε με πειράζουν τα πάντα. Ό,τι κι αν φάω μου προκαλεί πόνο στην κοιλιά.»

Εκδηλώσεις σε διανοητικό επίπεδο:

- Διαταραχές ύπνου π.χ. Σ3 «Τα βράδια σπάνια με έπιανε πριν τις 4:00 ο ύπνος, ενώ πιο παλιά κοιμόμουν απ' τις 11:00 σαν πουλάκι»
- Κατάθλιψη π.χ. Σ1 «Όποτε το σκέφτομαι στεναχωριέμαι»
Σ2 «Μετά κλείστηκα στον εαυτό μου. Προσπάθησα να μην την ξαναπετύχω.»
Σ3 «δεν ήθελα να βγω απ' το σπίτι το πρώτο διάστημα. Μόνο στα χτήματα πήγαινα και στην εκκλησία.»
- Πesiμισμός π.χ. Σ2 «. Δεν ξέρω αν θέλω να δοκιμάσω κάτι σε σοβαρό ξανά"

Συμπεράσματα- συζήτηση:

Συμπεραίνουμε καταρχήν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν βιώσει ενδοπροσωπικές συγκρούσεις. Αυτό είναι κάτι αναμενόμενο, καθώς στο κοινωνικό μας γίνεσθαι θα προκύψουν καταστάσεις που θα μας φέρουν σε αντιπαράθεση με τον εαυτό μας. Φυσικά τις περισσότερες φορές, το άγχος δεν είναι ενδογενές, αλλά εξωγενές, αποτέλεσμα διαπροσωπικών συγκρούσεων, όπως στην οικογένεια, στη δουλειά, στα οικονομικά, στο περιβάλλον και στην κοινωνική συναλλαγή (Wheatly, 1990: 156) , (Wong, 1993:9).

Οι λόγοι ποικίλουν, αλλά κυρίως οφείλονται σε αντιπαράθεση συμφερόντων, που είτε αυθορμήτως δημιουργούνται π.χ. σεξουαλικό κίνητρο, είτε σε κοινωνικά πρότυπα και τα πρέπει που μας επιβάλλονται, αλλά πλέον τα θεωρούμε μέρος του εαυτού μας π.χ. αξίες και αποδεκτοί τρόποι συμπεριφοράς ως μέλη οικογένειας ή κάποιας θρησκείας.

Αντιστοίχως οι επιπτώσεις είναι αρνητικές κατά τη διάρκεια της σύγκρουσης, αλλά πολλές φορές εγκαταλείπει προβλήματα και για το μέλλον. Όσο για το πώς μπορούν να εκδηλωθούν, η ποικιλία σε σωματικό και διανοητικό επίπεδο είναι τόσο μεγάλη, παρόλο το μικρό δείγμα.

Εντούτοις ο οργανισμός καταφέρνει και συνεχίζει να επιβιώνει, προσπαθώντας να επουλώσει τα σωματικά, μα κυρίως τα ψυχικά τραύματα που άφησαν οι συγκεκριμένες συγκρούσεις.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ:

Δυστυχώς παρουσιάστηκαν πολλοί περιορισμοί:

- Μικρό δείγμα, σε απόλυτους αριθμούς, συνεντευξιαζομένων και άρθρων.
- Προσωπικότητες παρόμοιας ψυχοσύνθεσης, συντηρητικοί άνθρωποι.
- Παραπλήσιες αρχές συνεντευξιαζόμενων: θρησκεία, καθωσπρεπισμός.
- Ίδιος ο συλλέκτης των πληροφοριών. Αν είχαμε περισσότερους ερευνητές θα είχαμε ένα πιο αντικειμενικό αποτέλεσμα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:

ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ:

Συνεντευξιαζόμενη υπ' αριθμόν 1 (εν συντομία Σ1). Φοιτήτρια ανώτατης εκπαίδευσης, 22 ετών, Καυκάσια, ελληνικής ιθαγένειας, από μικρή πόλη.

ΓΙΑΤΡΟΣ: «καλημέρα.»

Σ1: «Καλημέρα.»

Γ: « Για πείτε μου λοιπόν.»

Σ1: « Καταρχήν να πω κάποια πράγματα για να καταλάβετε τον τρόπο που σκέφτομαι και πράττω. Προέρχομαι από μια αυστηρή οικογένεια, με σωστές αρχές. Ο μπαμπάς μου είναι αστυνομικός... σε σύνταξη πλέον. Γενικά στην οικογένεια μοιραζόμαστε τις αξίες του ρητού « πατρίς, οικογένεια, θρησκεία». Είμαι τώρα 22 ετών και έφυγα απ' την οικογένεια και μένω στην Αθήνα τα τελευταία 3 χρόνια που σπουδάζω. Μέχρι να φύγω απ' το σπίτι μου αισθανόμουν καταπιεσμένη. Κάθισα και σκέφτηκα αυτά που μου είπατε... δυο φορές αισθάνθηκα αυτό που μου είπατε- εάν κατάλαβα καλά. Η πρώτη φορά που θυμάμαι... αχ... ... ήταν στο Γυμνάσιο. Πήγαινα Γ' Γυμνασίου και είχαμε έναν κούκλο καθηγητή Φυσικής Αγωγής. Μου θύμιζε τρελά τον Τζορτζ Κλούνεϊ. Φυσικά όλη η τάξη τον είχε ερωτευτεί... εννοώ τα κορίτσια. Στην αρχή τον κοιτούσα και χανόμουν. Θυμήθηκα τη Βουγιουκλάκη όταν είχε ερωτευτεί τον Φλωρά. Μετά έκανα τη χαζή , ότι δεν κατάλαβα την άσκηση για να έρθει και να με πιάσει. Την πρώτη φορά που με ακούμπησε σχεδόν λιποθύμησα. Ανατρίχιασα ολόκληρη... αχ... Το έκανα κι άλλες φορές, αλλά μάλλον με κατάλαβε και δεν ξαναπλησίασε. Έβαζε τις φίλες μου να μου δείξουν την άσκηση ή κάποιο απ' τ' αγόρια. Τότε ήταν που ήθελα να του μιλήσω, να του πω τί αισθάνομαι. Τον ακολούθησα και σπίτι του. Η μαμά μου κατάλαβε ότι ήμουν ερωτευμένη... δεν έτρωγα , ήμουν συνέχεια αφηρημένη... και με ρώτησε ευγενικά, αν συμβαίνει κάτι. Νόμιζε πως ήμουν ερωτευμένη με κάποιο συμμαθητή μου, τον Κώστα, που μέναμε και σχετικά κοντά. Στην αρχή την άφησα να το νομίζει, αλλά μετά από πολύ καιρό, όταν τέλειωσα το Γυμνάσιο... το καλοκαίρι... της είπα την αλήθεια. Πάντα της έλεγα την αλήθεια. ... Ξαφνιάστηκε. Μου είπε: «Αυτό να μείνει μεταξύ μας. Μην το πεις πουθενά. Εννοείται ποτέ στον πατέρα σου». Κάθισε και μου εξήγησε ότι είναι φυσιολογικό να ερωτευόμαστε ακόμη και μεγαλύτερους σ' αυτή την ηλικία, αλλά με αυτό το άτομο δε θα είχα καμιά τύχη. Εγώ δεν ήθελα να το πιστέψω. Τότε πιστεύω πως βίωσα την πρώτη μου ενδοπροσωπική σύγκρουση. Καιγόμουν μέσα μου και ήθελα να του το πω, αλλά σκεφτόμουν και να μην το μάθει ο μπαμπάς μου. Τότε είχα πολλούς πονοκεφάλους. ... Τελικά μια απ' τις πολλές φορές που πέρασα απ' το σπίτι του μόνο και μόνο για να τον δω.. δεν ξέρω αν θα είχα το κουράγιο να του μιλήσω... τον είδα με τη γυναίκα του και το παιδί του... κι όταν τον είδα να τη φιλά στο στόμα ... κάτι έσπασε μέσα μου. Ακόμη τον θυμάμαι... .. μμμ... .. Η άλλη περίπτωση είναι τώρα. Τα έχω με ένα καλό και όμορφο παιδί, τον Άρη, εδώ και 1,5 χρόνο. Περνάμε πολύ καλά, αλλά... .. δεν ...έχουμε ολοκληρώσει. Εγώ φταίω γι' αυτό. Το αγόρι μου θέλει, αλλά εγώ αρνούμαι. Αισθάνομαι ότι δεν θα κάνω το σωστό, παρόλο που το σώμα μου θέλει να προχωρήσω με το φίλο μου. Οι γονείς μου με αγαπούν, αλλά με θέλουν αγνή μέχρι το γάμο. Από την άλλη θέλω να μη χάσω την αγάπη του αγοριού μου... κάνει υπομονή, αλλά

ως τότε; Έχει κι αυτός τους πειρασμούς του. Τον πειράζουν οι φίλοι του. ... Μήπως κι εμείς είμαστε καλύτερες; Θυμάμαι μια φορά που την έπεσε στο αγόρι μου, μια, που μέχρι τότε θεωρούσα φίλη μου. Εγώ δεν κατάλαβα τίποτα. Το αγόρι μου είπε: « μήπως μου κάνεις test- drive με τη φίλη σου;» « ποιά φίλη μου;» του λέω. «Ποιό test- drive; Τί εννοείς;». Κι εγώ το χαϊβάνι δεν είχα πάρει μυρωδιά. Όταν μου εξήγησε ότι test- drive εννοούσε δοκιμασία του πόσο πιστός μου ήταν και ότι του την έπεσε δειλά- δειλά η Αγγελά, η... εννοείται φίλη μου, το φίδι... το τσουλάκι... πού είχα μείνει... α, ναι του την έπεσε απ' έξω απ' έξω λέγοντάς του « κάνω ένα πάρτι απόψε και ξέρω ότι η Ιωάννα θα είναι στο χωριό της, αλλά θα μ'έκανες πολύ χαρούμενη εάν ερχόσουν. Θα λείπουν και οι γονείς μου». Έγινα Τούρκος! Τη βρήκα και την έπιασα απ' το μαλλί. Το ευχαριστήθηκα. ...Και δεν πήγε κι ο νους μου στο πονηρό το προηγούμενο καλοκαίρι, όταν με το μικροσκοπικό της μαγιό κυκλοφορούσε κοντά στο αγόρι μου και ήθελε συνέχεια να είναι κοντά μας. ... α... ε... Όσο για τον Άρη, ακόμη δεν έχω καταλήξει. Όποτε το σκέφτομαι στεναχωριέμαι κι έχει... μμμ... ο κύκλος αλλάξει, μόνο τους μήνες που σκέφτομαι τί να κάνω με το αγόρι μου. Αυτά γιατρέ.»

Συνεντευξιαζόμενος υπ' αριθμόν 2 (Σ2 εν συντομία). Άντρας, 35 ετών, ελεύθερος, ελεύθερος επαγγελματίας, κάτοικος χωριού, ελληνικής ιθαγένειας.

ΓΙΑΤΡΟΣ: « καλώς ήρθατε.»

Σ2: « Γεια σας γιατρέ.»

Γ: « Τα σκεφτήκατε αυτά που είπαμε; Για πείτε μου.»

Σ2: «... .. Λοιπόν... Αισθάνομαι πως σε δυο περιπτώσεις ήρθα σε αντιπαράθεση με τον εαυτό μου. Η τελευταία ήταν πριν λίγο. Η αφορμή ήταν μια κοπέλα που ακόμη με ενοχλεί. ... .. πώς να σας το πω... οι χριστιανικές μου αρχές... για αγαμία και παρθενία τουλάχιστον μέχρι το γάμο, με συγκρατούν και δεν ενδίδω στις προτάσεις μιας κοπέλας μεγαλύτερης μου... .. μια φορά όμως δε συγκρατήθηκα και της έβαλα χέρι... αλλά ως εκεί, δεν ξαναέκανα τίποτα μαζί της. Δε θεωρώ όμως και πολύ ότι ήρθα σε αντίθεση με τον εαυτό μου εκείνη τη στιγμή, παρά μόνο λίγο πριν της βάλω χέρι... Πραγματικά όμως θυμάμαι πολύ καθαρά τη φορά που ήρθα σε πραγματική μάχη με τον εαυτό μου. Ήθελα μια καλή κοπέλα. Μου σύστησε ο πνευματικός μου κάποια, αλλά εκείνο το διάστημα έτρεχα με τη δουλειά και τα δάνεια. Δεν είχα το μυαλό μου στο γάμο. Κι έτσι δεν τη συνάντησα, παρόλο που την είχα δει δυο- τρεις φορές στο μοναστήρι. Έχουμε τον ίδιο πνευματικό. Φαινόταν καλό άτομο, αλλά έλεγα «ας στρώσω τη δουλειά μου και μετά βλέπουμε και για τ' άλλα». Όμως ... τί έλεγα; ... .. Δεν πέρασε μήνας κι έμαθα ότι της γνώρισαν κάποιον άλλο. Ζήτησα τότε από τον εξομολόγο μου να τη συναντήσω. Ήταν και ωραία και φαινόταν και ήσυχη. Όμως ο πνευματικός μου μού είπε ότι έχασα την ευκαιρία και δεν θα πρέπει να την ενοχλήσω. Τότε ήταν που έφαγα κώλυμα. Τη σκεφτόμουν μετά συνέχεια. Το ότι είχα την ευκαιρία να της μιλήσω και τώρα την έχασα για πάντα με έκανε να τα χάσω. Για πρώτη φορά έβγαλα ψωρίαση, πίσω απ' το αριστερό μου αυτί. Την πέτυχα ξανά στο μοναστήρι, την κοίταξα κατάματα και πάνω που πήγα να της μιλήσω, ήρθε ο υποψήφιος γαμπρός και σταμάτησα. Μετά κλείστηκα στον εαυτό μου. Προσπάθησα να μην την ξαναπετύχω. Ζήτησα απ' τον πνευματικό μου να τη δω και να της εξηγήσω, αλλά μου είπε κατηγορηματικά όχι. Το πήρα κατάκαρδα. Για ένα χρόνο και κάτι δεν ήθελα να μου

μιλήσουν για γυναίκα... για σοβαρά. Για γάμο εννοώ. Θεωρούσα όλες τις άλλες γυναίκες ... παστρικές. Καταλαβαίνετε. Άργησα να την ξεπεράσω. Την είδα τελευταία, μετά από έξι χρόνια από εκείνη τη στιγμή και στεναχωρήθηκα λίγο. Έμαθα ότι παντρεύτηκε εκείνο το παιδί... είπα κάτι τυπικό και έφυγα. Ποτέ δεν την ξεπέρασα. Βέβαια σκέφτομαι που και που να τα φτιάξω με μια κοπέλα... χαλαρών ηθών... θα περάσουμε και οι δυο καλά, το έχω ανάγκη... όχι μόνο για το σεξ, δεν θα την έβλεπα μόνο ως κομμάτι κρέατος, θα της έδινα και αγάπη και θα ήθελα να μου έδινε και αυτή, αλλά δεν το έκανα ποτέ... ο κύριος λόγος που νομίζω ότι δεν το έκανα ακόμη είναι ότι εκτός του γεγονότος ότι ακόμη δεν ... έχω κάνει τίποτα σ' αυτόν τον τομέα λόγω των αρχών μου... σε περίπτωση που τα είχα φτιάξει με μια τέτοια κοπέλα και ερχόταν η ευκαιρία να τα φτιάξω με μια κοπέλα που εξ αρχής θα την έβλεπα σοβαρά- εάν με πιστεύετε γιατρέ ότι αυτό γίνεται-... θα καταλάβει η «καλή περίπτωση» ότι τα έχω με άλλη και θα τη χάσω. Γι' αυτό το μεγαλύτερο διάστημα είμαι μόνος μου. Δε νομίζω ότι θα βρω κάποια σαν κι αυτή. Δεν ξέρω αν θέλω να δοκιμάσω κάτι σε σοβαρό ξανά ... μμμ ... Δε... δε νομίζω πως έχω κάτι άλλο να σας πω.»

Γ: « Εντάξει. Ευχαριστώ πολύ.»

Συνεντευξιαζόμενη υπ' αριθμόν 3 (Σ3 εν συντομία). Γυναίκα, 71 ετών, παντρεμένη, νοικοκυρά, επιπέδου δημοτικού, κάτοικος χωριού, ελληνικής ιθαγένειας.

ΓΙΑΤΡΟΣ: « Καλώς ήρθατε.»

Σ3 : « γεια σας γιατρέ. Η κασέτα δουλεύει;»

Γ: «ναι.»

Σ3: «ν' αρχίσω;»

Γ: « Βεβαίως.»

Σ3: « Έχω περάσει πολλά στη ζωή μου. ... είμαι σ' ένα γάμο εδώ και 40 χρόνια, αλλά δεν περνάω καλά. ... όμως ... σίγουρα οι πιο δύσκολες στιγμές ... εκεί που ήρθα σε σύγκρουση με τον εαυτό μου... αυτό δε θέλετε; ... ήταν δυο φορές. Μια σε μικρή ηλικία. Ήμουν 23 χρονών τότε. Ο πατέρας μου ήταν κατάκοιτος για δέκα χρόνια και τον φρόντιζα εγώ. Ήμουν το μεγαλύτερο παιδί. Οι υπόλοιποι δεν είχαν το κουράγιο να του κάνουν τις ενέσεις. Εγώ κι η μάνα μου τον αλλάζαμε. Εκείνο το διάστημα με ήθελε ένας από τους πιο πλούσιους της περιοχής. Είχε καλό όνομα στο χωριό και βέρος βασιλικός. Με σωστές αρχές κι από καλή οικογένεια. Ήταν μεγάλη τύχη. Ήθελα να τον παντρευτώ. ... Εκείνα τα χρόνια παντρευόμασταν μικροί. Μου έκαναν προξενιά, αλλά... ... είπα στην προξενήτρα... ότι ... θα πρέπει να βρίσκομαι κοντά στον πατέρα μου. ... Όμως ο γαμπρός έμενε σε άλλο χωριό, μακριά από το δικό μου. Οπότε ή θα ερχόταν κι ο πατέρας μου στο σπίτι του γαμπρού ή - κάτι που θεωρούσα απίθανο- θα ερχόταν ο γαμπρός στο πατρικό μου ώσπου να έφευγε ο πατέρας μου από τη ζωή. Το σκέφτηκα πολύ... και ο πατέρας μου ήταν υπέρ του γάμου με τον συγκεκριμένο. Μου έλεγε: « μη με σκέφτεσαι εμένα. Θα με φροντίζει η μάνα σου και η Βαγγελίτσα. Εσύ να είσαι ευτυχισμένη!» . ... [βουρκώνουν τα μάτια της]... ... Όμως ήξερα ότι οι υπόλοιποι, όπως τα μικρότερα αδέρφια μου, ... η Βαγγελίτσα και ο Γιώργος, δε θα μπορούσαν να κάνουν τίποτα. Ήταν πολύ μικροί σε ηλικία και πολύ μαλακοί. Αισθάνθηκα να πάει το κεφάλι μου να σπάσει. Τα βράδια σπάνια με έπιανε πριν τις 4:00 ο ύπνος,

ενώ πιο παλιά κοιμόμουν απ' τις 11:00 σαν πουλάκι, αφήστε που έπρεπε πάντα να σηκώνομαι 6:00. Με είχε πιάσει και το στομάχι μου. Στο τέλος πήρα την απόφαση να μείνω δίπλα στον πατέρα μου. Κι ο γαμπρός δε δέχτηκε και βρήκε μια άλλη, όχι τόσο τίμια όσο εγώ. Είχε τύχη βουνό η κουνίστρα. Πήγα να σκάσω, όταν το έμαθα. Τώρα που το θυμάμαι, δεν ήθελα να βγω απ' το σπίτι το πρώτο διάστημα. Μόνο στα χτήματα πήγαινα και στην εκκλησία. Ούτε να διασκεδάσω ήθελα. ... .. ουμφ [βαριανασαίνει]... Η άλλη περίπτωση αφορά τον αδερφό μου. ... Πάντα ήμουν ενάντια στο γάμο που έκανε μ' εκείνη τη χαμένη. Ήθελα να βρω τον αδερφό μου και να τα βρούμε. Προσπάθησα πολλές φορές να του εξηγήσω ότι αυτός έχει κάνει λάθος, κυρίως... αυτή που παντρεύτηκε. Αυτή τα έκανε όλα. Αυτή μας διέλυσε. Εμείς ήμασταν σα γροθιά. Καλά έκανα και τη ξεμάλλιασα! Αχ τη πουτά... συγγνώμη γιατρέ. Στο σπίτι μας μοιράζαμε και το αυγό! Τώρα τίποτα. Ούτε που ήθελε να μου μιλήσει το τελευταίο διάστημα. Όταν αρρώστησε πήγα στο νοσοκομείο πολλές φορές... με την ελπίδα να ξυπνήσει και να του πω : « είδες πώς σε κατάντησε; Σ' το είχα πει. Αυτή η γυναίκα σε καταστρέφει. Έλα να τα ξαναβρούμε.» και πάνω που πήρε τα πάνω του και βγήκε απ' την μονάδα και πήγε στην παθολογική... πέθανε! ... .. Δεν έπρεπε να γίνει έτσι. Δεν ήταν η σειρά του. Εγώ έπρεπε να φύγω. Μου έμεινε μεγάλο κρίμα που δεν του ξαναμίλησα, που δεν κατάφερα να τα βρούμε. ... Έκλαψα πολύ, αλλά τι να το κάνεις; Απ' το θάνατο μετά του αδερφού μου, δεν ξαναπήρα τα πάνω μου. Είχα που είχα πρόβλημα με το έντερό μου... από τότε με πειράζουν τα πάντα. Ό,τι κι αν φάω μου προκαλεί πόνο στην κοιλιά. Μ' είχατε πετύχει μια φορά... .. [βαριανασαίνει] ... κάτι άλλο να σας πω;»

Γ: « θέλετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε;»

Σ3: « εεε... όχι. Να' στε καλά γιατρέ.»

Γ: «κι εσείς. Ευχαριστώ πολύ.»

Ευχαριστώ πολύ.

Moldoveanu, M., & Stevenson, H. (2001:30). The self as a problem: the intra-personal co-ordination of conflicting desires. *Journal of Socio-Economics* , pp. 295-330.

Wheatly, D. (1990: 156). The Wheatly Stress Profile. *Brit. J. Psychiatr.* , pp. 685-688.

Wong, P. T. (1993:9). EFFECTIVE MANAGEMENT OF LIFE STRESS: THE RESOURCE-CONGRUENCE MODEL. *Stress medicine* , pp. 51-60.

